

A close-up photograph of a woman with long blonde hair holding a baby wrapped in a green blanket. The woman is looking down at the baby. In the background, another person is partially visible, wearing a black top and a necklace. The image is used as a background for a document cover.

Regionaal programma

huiselijk geweld en kindermishandeling
Hart van Brabant 2023 - 2027

**Regio Hart
van Brabant**
SAMENWERKENDE GEMEENTEN

“ Ik noem mijzelf geen slachtoffer.
Belangrijker is de mens die voor je staat.
Iedere situatie is weer heel anders,
ga meer kijken naar wat er nodig is. ”
(ervaringsdeskundige)

Inhoud

Voorwoord	4	4. Stoppen en duurzaam oplossen	16
1. Inleiding	6	4.1 Acute onveiligheid	16
1.1 Leeswijzer	6	4.2 Structurele onveiligheid	19
1.2 Ambitie voor Regio Hart van Brabant	6	5. Specifieke groepen	23
1.3 Aard en omvang van huiselijk geweld en kindermishandeling	6	5.1 Ouderen	23
1.4 Resultaten sinds 2017	7	5.2 Aanpak seksuele grensoverschrijding en seksueel geweld	23
1.5 Aanleiding voor het opstellen van dit regionaal programma	7	5.3 Plegers	24
1.6 Partners binnen het programma	8	6. Risico's, randvoorwaarden en indicatoren	25
2. Visie en leidende principes	10	6.1 Risico's	25
2.1 Visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid	10	6.2 Randvoorwaarden	25
2.2 Leidende principes	11	6.3 Indicatoren	25
3. Eerder en beter in beeld	12		
3.1 Preventie en vroegsignalering	12		
3.2 Bespreekbaar maken	13		
3.3 Meldcode	14		
3.4 Kindcheck	14		
3.5 Vergroten en versterken van kennis, deskundigheid en expertise	14		

Voorwoord

Geweld hoort nergens thuis. Daar blijven we de komende vier jaar in de regio onverminderd hard aan werken met elkaar. Het bovenstaande voorbeeld laat eigenlijk zo helder zien wat we met elkaar te doen hebben om huiselijk geweld en kindermishandeling te doorbreken. En wij zeggen dan met nadruk op elkaar. Want niemand lost huiselijk geweld en kindermishandeling alleen op. En dat is niet altijd eenvoudig. Het vraagt om creativiteit, lef, leren van en met elkaar en het nemen van gezamenlijke verantwoordelijkheid. En om zien en gezien worden. Want vanuit de ervaringsverhalen zoals hiernaast weten we inmiddels dat geen mens en dus ook geen situatie hetzelfde is. Wel zijn deze mensen, slachtoffers, plegers, omstanders, kwetsbaar. Een bekend en vertrouwd gezicht die zorgt dat de juiste expertise aan tafel komt en blijft is daarmee wel een belangrijke randvoorwaarde.

We weten dat we als professionals om en naast deze mensen moeten gaan staan om goed en effectief te kunnen helpen. Het is dus belangrijk dat we begrijpen wat er speelt in het gezin, dat we een goede analyse maken en bepalen mét het gezin welke hulp nodig is. Want alleen samen met het slachtoffer, de omstanders en de pleger kunnen we duurzaam de cirkel van geweld doorbreken.

wethouder Marcelle Hendrickx en wethouder Dilek Odabasi,
namens de regio Hart van Brabant

“ Als kind was ik een slachtoffer van kindermishandeling. Mijn moeder was een pleger, maar zij heeft zelf vroeger nog veel ergere dingen meegemaakt. Zij was ook een slachtoffer. Maar als kind kun je geen keuzes maken, als volwassene wel. Dat moest ik beseffen toen ik als moeder realiseerde dat ik ook zelf een pleger was naar mijn kind. Ik had moeite met het gedrag van mijn kind en ik ging daar niet goed mee om. Ik moest daar verantwoordelijkheid voor nemen. Ik kwam er ook achter dat niet alleen ik moest veranderen, er was in ons gezin iets ontstaan wat het geweld in stand hield. Uiteindelijk moet het systeem veranderen, anders komt oud gedrag weer terug.

Daar had ik hulp bij nodig. Eigenlijk iemand die van alle markten thuis is. Dat is nodig als er van alles aan de hand is. Soms is aanwezig zijn ook al genoeg. Nu probeer ik ook die persoon te zijn voor anderen die in een soortgelijke situatie zitten. Ik hoop dat het ooit een vanzelfsprekendheid is dat aan iedereen in dit soort situaties wordt gevraagd of ze met een ervaringsdeskundige willen praten. ”

Regionaal programma

huiselijk geweld en kindermishandeling
Hart van Brabant 2023 - 2027

Onze ambitie

Een veilige thuisbasis
voor iedereen

Onze visie

Gefaseerd samenwerken
aan veiligheid

Onze leidende principes

Niemand lost huiselijk geweld
en kindermishandeling alleen op;
we werken verbindend samen.

We werken volgens one-stop-shop.

We maken gebruik van ervaringsdeskundigen.

Het aanpakken van huiselijk geweld en
kindermishandeling gebeurt door deskundige
professionals.

We werken gezinsgericht.

We werken datagericht.

Het toekomstscenario voor kind- en gezins-
bescherming vormt het uitgangspunt voor de
inzet op toekomstige ontwikkelingen.

Waar zetten we op in?

EERDER EN BETER IN BEELD

- ✓ Preventie en vroegsignalering
- ✓ Bespreekbaar maken
- ✓ Meldcode
- ✓ Kindcheck
- ✓ Vergroten van kennis,
deskundigheid en expertise

STOPPEN EN DUURZAAM OPLOSSEN

- ✓ Acute onveiligheid
- ✓ Structurele onveiligheid

SPECIFIEK GROEPEN

- ✓ Aanpak ouderenmishandeling
- ✓ Aanpak seksuele grens-
overschrijding en seksueel geweld
- ✓ Plegers

Hoe nu verder?

Jaarlijks actieprogramma

1.1 Leeswijzer

Voor u ligt het regionaal programma Huiselijk Geweld en Kindermishandeling 2023 – 2027 voor Regio Hart van Brabant. In hoofdstuk 1 wordt de ambitie voor dit programma geschetst en toegelicht wat de aanleiding is om dit programma op te stellen. Hoofdstuk 2 geeft aan hoe deze ambitie wordt ingevuld. Welke visie hiervoor gehanteerd wordt en wat de leidende principes zijn voor de invulling. In hoofdstuk 3, 4 en 5 wordt weergegeven wat de komende jaren gedaan wordt. Hoe huiselijk geweld eerder en beter in beeld komt, hoe acuut en structureel geweld duurzaam wordt gestopt en op welke specifieke groepen wordt gericht. Ten slotte worden in hoofdstuk 6 een aantal risico's en randvoorwaarden geschetst die meegenomen worden om tot een effectieve aanpak te komen. Ook wordt in dit hoofdstuk weergegeven hoe we gaan meten of we dichterbij het realiseren van de ambitie komen.

1.2 Ambitie voor Regio Hart van Brabant

Iedereen heeft recht op een veilige thuisbasis. Daarom maakt Regio Hart van Brabant zich sterk voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. We willen geweld voorkomen en duurzaam stoppen. Zodat elke inwoner in onze regio veilig is en zich veilig voelt. Zodat hij/zij zich maximaal kan ontwikkelen, ontplooiën en kan meedoen in de samenleving. Er gebeurt in onze regio al veel om onze ambitie te bereiken, maar de problematiek vraagt om een lange adem.

1.3 Aard en omvang van huiselijk geweld en kindermishandeling

Uit prevalentieonderzoek uit 2019 blijkt dat 5,5 procent van de Nederlandse bevolking van 18 jaar of ouder in de afgelopen 5 jaar te maken heeft (gehad) met fysiek of seksueel geweld dat gepleegd werd door iemand uit de huiselijke kring. Bij een derde gaat het om een eenmalig voorval, bij 41% vindt dit geweld enkele keren plaats, bij 20% gaat het om structureel geweld. Naar schatting wordt zeker 3 procent van de kinderen mishandeld. Dit gaat veelal om ernstige verwaarlozing. In informantenstudies stijgt het aantal kinderen dat te maken heeft met kindermishandeling. Vermoedelijk komt dat door meer aandacht voor het onderwerp, maar is het feitelijk aantal slachtoffers gelijk gebleven.¹ De aandacht voor het onderwerp zien we ook terug in Regio Hart van Brabant. Veilig Thuis Midden Brabant is een van de koplopers in Nederland op het aantal adviesvragen naar rato van inwonersaantal (49 per 10.000 inwoners in Regio Hart van Brabant in 2021 ten opzichte van 38 per 10.000 inwoners in Nederland). Ook zien we in 2021 en 2022 een stijging in het aantal meldingen. In 2021 lag het aantal meldingen per 10.000 inwoners op 42 in Hart van Brabant. In Nederland was dat in dezelfde periode 34².

1. Bron: [De prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling in Nederland | Rapport | Huiselijk Geweld Boom, A. ten & Wittebrood, K. \(2019\). De prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling in Nederland. Den Haag: WODC. Cahier 2019-1.](#)

2. Bron: https://dashboards.cbs.nl/v3/dashboordimpactmonitor_hgkm

1. Inleiding

Het Verwey-Jonker instituut heeft gezinnen (waarvan 52 uit Hart van Brabant) 1,5 gevolgd na melding bij Veilig Thuis. Hierbij bleek dat het partnergeweld of kindermishandeling in minder dan de helft van de gevallen is gestopt. In een eerdere studie (2009 – 2013) was het geweld in geen van de gevallen gestopt.³ We zien dus een verbetering, maar we zijn er nog lang niet.

1.4 Resultaten sinds 2017

Afgelopen jaren is hard gewerkt vanuit het Regionaal programma Huiselijk Geweld en Kindermishandeling Veiligheid Voorop (2019-2021), Taskforce Kindermishandeling (2017-2021) en de pilot Centrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (2018-2021). Dat heeft geleid tot mooie resultaten:

- ✓ De regio werkt volgens de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid.
- ✓ Trainingen meldcode en deskundigheidsbevordering zijn gegeven aan alle lokale (wijk)teams en aan andere partners in de hele regio.
- ✓ Afspraken over de samenwerking tussen lokale (wijk)teams en Veilig Thuis (verbindend samenwerken).
- ✓ Het bieden van sociale steun aan kinderen op scholen, na een incident rond huiselijk geweld en kindermishandeling: Handle with care.
- ✓ Een multidisciplinaire aanpak van structureel geweld, via het Veiligheidsteam.
- ✓ Het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk geweld en kindermishandeling voor bewustwording, kennis, deskundigheidsbevordering en inzet van ervaringsdeskundigheid.
- ✓ De pilot kindermishandeling acuut letsel bij het Elisabeth Tweesteden Ziekenhuis.
- ✓ Het versterken van de trauma-aanpak, onder meer door samenwerking met gespecialiseerde aanbieders en aan te sluiten bij het landelijk platform Drakentemmers.

- ✓ Het Bestuurlijk Platform Huiselijk Geweld en Kindermishandeling met meer dan 25 bestuurders op het terrein van zorg, ondersteuning, welzijn en straf.

In 2022 is verder gewerkt aan het versterken van de (kennis van) lokale (wijk)teams en het netwerk in samenhang met het Regionaal Expertise-centrum Huiselijk geweld en Kindermishandeling, de aanpak van complexe casuïstiek/multidisciplinaire aanpak en de verbinding met landelijke ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, ontwikkelopgaven: ouderen-mishandeling, seksueel geweld, handle with care, de pilot acuut letsel en het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

1.5 Aanleiding voor het opstellen van dit regionaal programma

De ontwikkelingen van de afgelopen jaren vragen om een actueel regionaal programma met uitgangspunten waar de regio de komende jaren (verder) mee aan de slag gaat. De regiovisie is opgebouwd uit de visie op de aanpak, leidende principes en uit de actielijnen 'eerder en beter in beeld', 'stoppen en duurzaam oplossen' en 'specifieke groepen'. Deze actielijnen zijn opgesteld voor het landelijk programma 'Geweld hoort nergens thuis' van de ministeries van VWS, J&V en de VNG. Het landelijk programma Geweld hoort nergens thuis is inmiddels gedeeltelijk overgegaan in het programma voor het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en heeft een plek gekregen in de regionale programma's voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. De actielijnen vanuit het programma Geweld hoort nergens thuis zijn inmiddels goed bekend en tevens de doelstellingen

3. Bron: [Kwestie van lange adem - Verwey-Jonker Instituut](#) Steketee, M., Tierolf, B., Lünemann, K., & Lünemann, M. (2020). *Kwestie van lange adem: Kan huiselijk geweld en kindermishandeling echt stoppen?* Verwey Jonker Instituut.

4. Voor meer facts en figures zie [Zorgen om een kind Magazine - Zorgen om een kind](#)

1. Inleiding

hierbinnen en de terminologie die hierin gebruikt wordt. Daarom stellen we dit programma langs deze lijnen op en laten de 6 ontwikkelijnen van het regionaal programma Veiligheid Voorop (2019 – 2021) los. We zullen in dit regionaal programma wel aandacht hebben hoe we de activiteiten binnen de 6 lijnen uit Veiligheid Voorop gaan borgen en wat we nog verder willen versterken.

Gemeenten hebben zelf de verantwoordelijkheid om huiselijk geweld en kindermishandeling te voorkomen en aan te pakken.⁵ Het regionaal programma biedt voor gemeenten een handreiking om hier lokaal invulling aan te geven. Tevens pakken we een aantal zaken regionaal op. In het regionaal programma staat deze regionale aanpak op hoofdlijnen geschetst. Per jaar wordt er een actieprogramma opgesteld met prioriteiten voor dat jaar. Deze dragen bij aan het regionaal programma. Hierin kunnen specifieke indicatoren worden toegevoegd.

1.6 Partners binnen het programma

Veiligheid maken we samen. Daarom hebben we bij het opstellen van dit regionaal programma de partners binnen het bestuurlijk platform huiselijk geweld en kindermishandeling bevraagd, de regiogemeenten en ervaringsdeskundigen. Deze partners geven aan dat er de afgelopen jaren stappen zijn gezet, maar dat het van groot belang is dit voor te zetten en hier blijvend aandacht voor te houden, zeker gezien de arbeidsmarktproblematiek en wachtlijsten waar we mee te maken hebben. Als er gesproken wordt over ‘we’ binnen het regionaal programma dan worden de gemeenten binnen regio Hart van Brabant bedoeld. Echter, deze onderwerpen zijn afgestemd met partners en ook in de uitvoering blijven we hierin samen optrekken.

Het regionaal programma is vastgesteld in december 2022 door het portefeuillehoudersoverleg Sociaal Domein en het bestuurlijk platform huiselijk geweld en kindermishandeling. Het regionaal programma hangt nauw samen met de ontwikkeling van het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (zie kader op pagina 21). Deze worden in samenhang met elkaar ontwikkeld. Het programma draagt bij aan het uitvoeringsprogramma ‘samen met de jeugd’, specifiek aan het thema ‘ieder kind groeit veilig op’.

5. Bron: [Kindermishandeling en huiselijk geweld | VNG](#)

1. Inleiding

Bestuurlijk Platform huiselijk geweld en kindermishandeling

Regio Hart van Brabant heeft een breed bestuurlijk platform huiselijk geweld en kindermishandeling met ruim 25 organisaties op het gebied van straf, zorg, onderwijs en welzijn. Gezamenlijk zetten deze organisaties de schouders eronder om het hardnekkige probleem van huiselijk geweld en kindermishandeling aan te pakken. Want één ding is duidelijk, niemand kan dit probleem alleen oplossen.

Wat doet het bestuurlijk platform?

In het bestuurlijk platform huiselijk geweld en kindermishandeling worden dilemma's die de uitvoering ervaren besproken en wordt gezocht naar bijvoorbeeld de inzet van andere maatregelen of verruiming van de knellende kaders. Alles om de betrokkenen écht centraal te stellen en ze beter, sneller en vriendelijker te helpen. Daarnaast wordt het bestuurlijk platform geïnformeerd over de voortgang en de beoogde eindresultaten die samenhangen met de uitvoering van de regionale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. Integraliteit en een nieuwe gezamenlijke aanpak vraagt om organisatieverandering. Hier ligt dan ook een rol voor het platform. Dit vraagt om verbeeldingsvermogen, overtuigingskracht en doorzettingsmacht van het platform.

2. Visie en leidende principes

Veel partijen en professionals in Regio Hart van Brabant zetten zich in tegen huiselijk geweld en kindermishandeling. Toch krijgen nog altijd te veel volwassenen en kinderen hiermee te maken. Met alle gevolgen van dien. De impact op mens en maatschappij is groot.

Deze complexe problematiek vraagt om integrale samenwerking tussen partners op alle niveaus én alle domeinen; straf, zorg, onderwijs en welzijn. Daarom richtten we in 2019 een bestuurlijk platform op waarin partijen deelnemen die actief zijn op het terrein van straf, zorg, onderwijs en welzijn. De afgelopen jaren hebben we stevig geïnvesteerd in deze samenwerking.

We leerden elkaars taal steeds beter kennen. Vanuit een gedeelde ambitie omarmden we de gezamenlijke visie 'gefaseerd samenwerken aan veiligheid' en formuleerden we leidende principes van waaruit we willen werken in onze regio. Principes die we in de praktijk brachten en in ontwikkelingen altijd voorop willen laten staan. Kortom: we zijn volop aan het bouwen. En we zijn daarmee nog lang niet klaar.

Onze stip op de horizon: in deze regio accepteren we huiselijk geweld nooit, we bundelen krachten om huiselijk geweld en kindermishandeling te stoppen en duurzaam op te lossen. We komen altijd tot een oplossing. De visie 'gefaseerd samenwerken aan veiligheid' is daarbij leidend in al ons handelen.

6. Bron: [20210125-visie-gefaseerd-samenwerken-aan-veiligheid-def.pdf \(vng.nl\)](#), Visie gefaseerd samen werken aan veiligheid (2021). Civil Care, het landelijk netwerk Zorg Straf en programma Geweld hoort nergens thuis.

2.1 Visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid

De visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid ligt aan de basis van de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in Regio Hart van Brabant. De visie gaat uit van drie stappen:

- ✓ Eerst werken aan directe veiligheid met een veiligheidsbeoordeling, veiligheidsvoorwaarden en een veiligheidsplan. Door bijvoorbeeld vroegtijdige afstemming van veiligheidsmaatregelen lopen interventies naast elkaar en in aanvulling op elkaar, in plaats van na elkaar. De kans op bijdrage aan herstel van de veiligheid neemt hierdoor toe.
- ✓ Dan risicogestuurde zorg inzetten om de risicofactoren voor herhaling van geweld en onveiligheid aan te pakken.
- ✓ En vervolgens ondersteuning of behandeling bieden voor herstel.⁶

Om deze visie tot uitvoering te brengen vraagt dit inspanning vanuit bestuur, management en uitvoering.

2. Visie en leidende principes

2.2 Leidende principes

Niemand lost huiselijk geweld en kindermishandeling alleen op. Verbindend samenwerken in ons netwerk is daarom het uitgangspunt (in plaats van een ketenaanpak). Dit vraagt om creativiteit, lef, leren van en met elkaar en het nemen van verantwoordelijkheid op een gezamenlijke inspanning.

We werken volgens one-stop-shop. Netwerkpartners doen geen dubbel werk. Daar waar de cliënt zich meldt wordt de zorg en ondersteuning opgestart en wordt ervoor gezorgd dat er wordt samengewerkt. Daarbij wordt uitgegaan van het principe één gezin, één plan, één coördinator.

We maken gebruik van ervaringsdeskundigen. Uit onderzoek blijkt dat de inzet van ervaringsdeskundigen tot effect kan hebben dat:

- ✓ er minder en kortere hulpverlening nodig is,
- ✓ de relatie met hulpverleners verbetert
- ✓ en het gevoel van onafhankelijkheid, eigenwaarde, mentale veerkracht en vertrouwen in de toekomst bij cliënten toe kan nemen.

Het is daarmee een waardevolle aanvulling op professionele begeleiding.⁷ Daarnaast vinden we het belangrijk om ervaringsdeskundigen in te zetten bij trainingen en beleidsontwikkeling.

Het aanpakken van huiselijk geweld en kindermishandeling gebeurt door deskundige professionals. We werken volgens een eenduidige werkwijze, gemeenschappelijke taal en er is helderheid in rollen en verantwoordelijkheden en oprechte commitment en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling is de plek in de regio die de deskundigheidsbevordering biedt.

We werken gezinsgericht. We begrijpen wat er speelt in het gezin, maken hiervoor een goede analyse en bepalen mét het gezin welke hulp nodig is.

De hulpvraag staat centraal. De gezinsprofielen van Verwey Jonker/Augeo zijn hiervoor ondersteunend.⁸ We richten ons op het hele systeem en betrekken slachtoffer en pleger.

We werken datagericht. We zetten kwantitatieve en kwalitatieve data in om de effecten van onze inzet te monitoren en bij te sturen. We maken gebruik van de impactmonitor huiselijk geweld en kindermishandeling.⁹ We onderzoeken hoe we data van verschillende organisaties kunnen combineren ten behoeve van preventie van huiselijk geweld en kindermishandeling. De subsidies die vanuit centrumgemeente Tilburg worden verstrekt aan Veilig Thuis, Sterk Huis (Veilige Opvang), het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en voor Complexe Casuïstiek (waaronder MDA++ valt) worden verstrekt via impactgericht subsidiëren. De organisaties werken met een verandertheorie en een onderzoeksplan, zodat we met elkaar meer zicht krijgen op de impact en welke activiteiten we moeten versterken om de impact te vergroten.

Het toekomstscenario voor kind- en gezinsbescherming¹⁰ vormt het uitgangspunt voor de inzet op toekomstige ontwikkelingen. Wij willen dat ieder gezin vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de netwerkpartners in het sociaal domein de best passende ondersteuning en zorg geboden krijgt. Zodat kinderen en jongeren veilig kunnen opgroeien, geweld stopt en gedwongen maatregelen worden voorkomen. Zo werken we toe naar een effectievere en slimmere manier om jeugdbescherming te organiseren. We richten ons op het voorkomen van maatregelen en betrekken daarbij het gehele systeem.

7. Bron: [Samen deskundig: Ervaringsdeskundigheid bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling](#) | Movisie, Handreiking Samen deskundig. Ervaringsdeskundigheid bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling (2021). Movisie, Nji en programma Geweld hoort nergens thuis.
8. Bron: [Augeo Kennis - Gezinsprofielen - Augeo Special - Gezinsprofielen](#), Gezinsprofielen. Hulpmiddel om geweldspatronen binnen gezinnen te herkennen. Augeo.
9. Bron: [Impactmonitor huiselijk geweld en kindermishandeling \(cbs.nl\)](#)
10. Bron: [Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming | Rapport | Rijksoverheid.nl](#), Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (2021).

3. Eerder en beter in beeld

Iedereen kan het verschil maken. Een hulpverlener, een agent, maar ook de kapper of de buurvrouw. We willen huiselijk geweld en kindermishandeling eerder en beter in beeld krijgen, zodat er eerder gehandeld kan worden en erger kan worden voorkomen. Dat betekent dat we omstanders moeten helpen om hun zorgen bespreekbaar te maken en te weten wat ze kunnen doen om in actie te komen. En dat slachtoffers en mensen in hun omgeving weten waar ze terecht kunnen. We zien het resultaat van de inzet van de afgelopen jaren hierop in de stijging in het aantal adviesvragen bij Veilig Thuis. In 2021 steeg het aantal adviesvragen bij Veilig Thuis Midden Brabant met 46%. Ook meldingen stijgen. Op termijn streven we naar een daling in het aantal meldingen. We willen dat professionals eerder aan de bel trekken en met elkaar en het gezin tijdig in kunnen zetten wat nodig is. Die daling zien we nu nog niet. Daarom willen we de komende jaren verder inzetten op handvatten om huiselijk geweld en kindermishandeling te kunnen signaleren, bespreekbaar te maken en te weten wat je kan doen met signalen en waar je terecht kunt. We willen kijken waar we meer kunnen ontschotten om het melden van zorgen zo laagdrempelig mogelijk te maken. Daarnaast willen we ons richten op de stap daarvoor: preventie.

3.1 Preventie en vroegsignalering

We willen goede lijnen tussen de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling en programma's en initiatieven die bijdragen aan preventie van deze problematiek. Risicofactoren voor huiselijk geweld en kindermishandeling zijn onder meer armoede, werkloosheid, overmatig

drankgebruik en opvoedstress.¹¹ De scheidingsaanpak, het preventief jeugdbeleid, kansrijke start en de inzet op bestaanszekerheid dragen bij aan het voorkomen en vroegtijdig aanpakken van deze risicofactoren. We zoeken de samenhang hiermee, zodat we de risicofactoren effectief kunnen aanpakken.

Scheidingsaanpak

De cijfers op het gebied van uithuisplaatsingen en ondertoezichtstellingen laten zien dat meer dan de helft van de jongeren die met een dergelijke maatregel te maken krijgt, uit een gezinssituatie met een complexe scheiding komt. Daarom is regionaal afgesproken om expliciet in te zetten op het voorkomen van complexe scheidingen, richting ouders en professionals en ter ondersteuning van de kinderen. De basis in het voorkomen van complexe scheidingen leggen we in onze regio bij het netwerk 'Als je uit elkaar gaat'. Dit richt zich op ouders (informerend) en professionals (kennis en ervaring uitwisselen). Hier hebben we regionaal een vaste basis staan met dit netwerk, waar verschillende activiteiten om complexe scheidingen te voorkomen aan verbonden zijn.

11. Steketee, M., Tierolf, B., Lünemann, K., & Lünemann, M. (2020). Kwestie van lange adem: Kan huiselijk geweld en kindermishandeling echt stoppen? Verwey Jonker Instituut.

3. Eerder en beter in beeld

Data-analyse

Door middel van een Smart Start traject pakken we het volgende vraagstuk aan: hoe kunnen we in Regio Hart van Brabant een data-analyse maken, die van waarde is voor preventie van huiselijk geweld, kindermishandeling en ouderenmishandeling?

Door de combinatie van (ervarings-) kennis enerzijds en (micro)data anderzijds creëren we grote toegevoegde maatschappelijke waarde. Data kunnen gerichter verzameld worden op basis van ervaringen uit de praktijk. En andersom kunnen ervaringen uit de praktijk beter onderbouwd worden door data. Hierdoor zal het uiteindelijk mogelijk zijn om tot meer inzichten te komen. De combinatie van data-analyse met (ervarings-)kennis leidt ook tot diepere inzichten over de betekenis van gevonden verbanden, ofwel causaliteit, en de relevantie van deze verbanden. Hiervoor gaan we data van organisaties (GGD Hart voor Brabant, Veilig Thuis Midden Brabant, Sterk Huis, Raad voor de Kinderbescherming, Amarant, Novadic-Kentron en gemeente Tilburg/regio HvB) koppelen aan de microdata van CBS. Na deze data-analyse volgt een design thinkingproces om tot collectieve, preventieve oplossingen te komen.

3.2 Bespreekbaar maken

Professionals, vrijwilligers en inwoners

Professionals en vrijwilligers in het voorliggend veld kunnen een belangrijke rol spelen in het vroegtijdig signaleren en bespreekbaar maken. Bijvoorbeeld in welzijnswerk, sport, consultatiebureaus, jeugdgezondheidszorg, kinderopvang, onderwijs (primair, voortgezet en vervolgonderwijs), huisartsenpraktijken en woningcorporaties. Het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling heeft de opdracht om met een gezamenlijke aanpak met relevante netwerkpartners te werken aan het oplossen van

structureel en acuut geweld en het fors terugdringen van het aantal meldingen huiselijk geweld en kindermishandeling door het eerder signaleren, preventief werken en deskundigheidsbevordering. Het Expertisecentrum vergroot de bewustwording en handelingsperspectief bij professionals, maar ook bij vrijwilligers en inwoners. Dit wordt voortgezet door het organiseren van webinars, aandacht voor het thema op social media kanalen en het organiseren van activiteiten, zoals tijdens de week tegen kindermishandeling.

Onderwijs, de sociale basis en sport

Bij het vroegtijdig signaleren en bespreekbaar maken willen we de rol van het onderwijs, de sociale basis en sportverenigingen versterken. Het onderwijs is een belangrijke partner in het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling. De afgelopen jaren is er geïnvesteerd in de bevordering van deskundigheid binnen het onderwijs en om de samenwerking met Veilig Thuis te verbeteren. Het blijft belangrijk om hier aandacht voor te hebben. Door het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling zijn trainingen voor het onderwijs ontwikkeld. Ook partners binnen de sociale basis kunnen een belangrijke rol spelen in het signaleren, maar ook in het bieden van steun aan kwetsbare gezinnen. Partners zoals het welzijnswerk en GGD krijgen ondersteuning bij wat zij nodig hebben om deze rol in te vullen. Ook weten we dat sportverenigingen een belangrijke rol kunnen spelen. In het signaleren en in het bieden van een veilige plek voor kinderen. In samenwerking met het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling blijven we aandacht houden voor deze partner en onderzoeken we wat er nodig is om de vertrouwenscontactpersonen binnen de verenigingen een rol te laten vervullen.

3. Eerder en beter in beeld

3.3 Meldcode

Opleidingsplannen

Het gebruik van de meldcode geeft professionals houvast bij het signaleren, het informeren van betrokkenen en het in gang zetten van interventies. Via het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling willen we organisaties stimuleren om een opleidingsplan te ontwikkelen voor het werken met de meldcode. Het Regionaal Expertisecentrum voert trainingen uit of koppelt de vraag aan een organisatie die de training uit kan voeren. Met behulp van de impactmonitor monitoren we welke sectoren achter blijven in adviesvragen en meldingen bij Veilig Thuis en zullen deze actief benaderen.

“ Naast een opleidingsplan is het belangrijk om je medewerkers te inspireren en ze te steunen wanneer ze met deze problematiek te maken krijgen. ”
(manager)

Stimuleren via accountbeheer

De gemeente heeft een toezichthoudende taak als het gaat om de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling bij sectoren die wettelijk verplicht zijn om met de meldcode te werken.¹² Daarnaast kunnen gemeenten als opdrachtgever van organisaties waarbij het ook wenselijk is dat de meldcode wordt ingezet, het werken met de meldcode stimuleren. In de inkoop van regionale jeugdhulp en Wmo is er aandacht gevraagd voor het werken met de meldcode en de methodische aanpak van huiselijk

geweld en kindermishandeling. Ook in het accountbeheer gaan we dit onderwerp actief uitvragen, zodat de meldcode goed wordt ingezet.

3.4 Kindcheck

Wanneer professionals in contact zijn met volwassenen in een situatie die mogelijk schade kan veroorzaken bij minderjarige kinderen is het belangrijk dat zij de Kindcheck uitvoeren. We willen de inzet van de Kindcheck stimuleren bij partners als de volwassen GGZ, verslavingszorg, reclassering, partners die werken met ouders met een (vermoedelijk) verstandelijke beperking en schuldhulpverlening, zodat mogelijke signalen goed worden opgepakt en professionals hierop handelen.

3.5 Vergroten en versterken van kennis, deskundigheid en expertise

Deskundigheidsbevordering

Om huiselijk geweld en kindermishandeling effectief aan te pakken hebben we deskundige professionals op dit thema nodig. Het coördinatiepunt trainingen van het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling heeft de afgelopen jaren diverse trainingen ontwikkeld of brengt organisaties in contact met trainers die aansluiten bij de trainingsbehoefte. Ook de komende jaren worden de trainingen meldcode, bespreekbaar maken van huiselijk geweld, praten met kinderen en het opstellen van een veiligheidsplan weer aangeboden en kunnen trainingen op maat worden gegeven. Door deze deskundigheidsbevordering centraal te organiseren via het Expertisecentrum zorgen we dat er in de regio dezelfde taal wordt gesproken en organisaties worden ondersteund om kwalitatief goede trainingen te bieden aan medewerkers.

12. Bron: [Toolkit meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#), Toolkit meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (2019). Rijksoverheid.

3. Eerder en beter in beeld

Delen van gegevens

Het is belangrijk dat professionals goed op de hoogte zijn wat kan en mag met betrekking tot het delen van gegevens. Het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling blijft webinars organiseren over dit onderwerp.

Digitaal portaal

Het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling beheert en ontwikkelt het digitaal portaal. Via het digitaal portaal is laagdrempelig kennis en informatie beschikbaar voor professionals en

vrijwilligers. De komende jaren wordt het digitaal portaal verder ontwikkeld door in gesprek met partners te bekijken aan welke informatie behoefte is en het digitaal portaal ook in te richten voor inwoners.

Ervaringsdeskundigheid

Ervaringsdeskundigheid biedt een specifieke expertise in de aanpak. We willen ruimte geven aan deze expertise en de kansen hiervoor benutten. We hebben een regionale pool ervaringsdeskundigen die kan worden ingezet in uitvoering en beleidsontwikkeling. Ook stimuleren we organisaties zelf om te werken met ervaringsdeskundigen. Het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling adviseert hierin. Voor de uitvoering willen we verder onderzoeken op welke manier ervaringsdeskundigheid een toevoeging kan zijn in het contact met slachtoffers en plegers. Daarnaast stellen we ons als doel om ervaringsdeskundigen standaard te betrekken bij de ontwikkeling van interventies en beleid op gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Bestaanszekerheid

Armoede is een risicofactor voor huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarom is het belangrijk dat deze problematiek aangepakt wordt, zodat dit niet een blijvende trigger blijft voor de geweldssituatie. We willen de verbinding versterken tussen professionals die hoofzakelijk inzetten op de veiligheidsproblematiek en professionals die inzetten op bestaanszekerheid. Wederzijds is het van belang dat ze signalen rondom veiligheid en geldzorgen kunnen oppakken en weten wat ze hiermee kunnen doen.

Stoppen en duurzaam oplossen

Volgend uit de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid wordt in eerste instantie de aandacht gericht op het zo snel mogelijk stoppen van het geweld. Vervolgens wordt hulp gericht op het aanpakken van de risicofactoren en oorzaken voor onveiligheid en daarna gewerkt aan herstel. Daarbij is het belangrijk dat professionals vanuit zorg en straf samenwerken en samenhangende hulp bieden. Gebaseerd op een goede analyse en gericht op alle gezinsleden en hun sociale netwerk (systeemgericht). Binnen deze actielijn maken we een splitsing tussen acties gericht op acute onveiligheid en acties gericht op structurele onveiligheid.

4.1 Acute onveiligheid

Pilot acuut letsel kindermishandeling

Bij slachtoffers met letsel die medische zorg nodig hebben is het doel om tot goede samenwerking te komen, zodat:

- ✓ direct ingezet wordt op het creëren van veiligheidsvoorwaarden,
- ✓ aangiftebereidheid en daderpakkans wordt verhoogd,
- ✓ strafbare kindermishandeling kan worden vervolgd
- ✓ en vervolghulp kan worden ingezet ter vermindering van het risico op herhaling.

We werken hieraan binnen de pilot acuut letsel kindermishandeling, door inzet van een casemanager die mee kan denken met de professionals bij het ETZ, de inzet van forensisch artsen en het versterken van de samenwerking tussen Veilig Thuis, CIT, Politie, OM en ETZ. Hiermee wordt een one stop shop benadering beoogd; er wordt snel gehandeld en vervolgstappen worden uitgezet. Het slachtoffer heeft een vast aanspreekpunt die hem of haar

begeleid. Professionals vanuit zorg, veiligheid en straf werken samen met een zelfde werkwijze.

Doorontwikkeling Veilige Opvang

Slachtoffers die vanwege de veiligheidssituatie tijdelijk niet thuis kunnen verblijven worden opgevangen binnen de Veilige Opvang bij Sterk Huis. Met verschillende interventies wordt gewerkt aan kwaliteitsverbetering en een verbetering van de in-, door- en uitstroom. Er wordt gewerkt aan ondersteuning en aanpak van traumaklachten bij kinderen die met hun ouders meekomen naar de opvang. Daarnaast wordt er ingezet om financiële en juridische problematiek aan te pakken. Sterk Huis, gemeente Tilburg en gemeente Goirle nemen deel aan de werkplaats 'Schouders eronder'. Hierin wordt gewerkt aan de aanpak van financiële knelpunten genoemd in het rapport 'Vrouwen uit de knel'¹³. Focuspunten zijn aanpak van financiële knelpunten tijdens verblijf en toeleiding naar schuldhulpverlening. Hiermee willen we voorkomen dat financiële problematiek een knelpunt vormt om uit te stromen.

We weten dat verblijf in de opvang een grote impact heeft, zeker ook op kinderen die meekomen naar de opvang. Daarom wordt er met ondersteuning van Movisie¹⁴ een klantreis uitgevoerd om vanuit cliëntperspectief meer zicht te krijgen op de kansen en mogelijkheden van ambulante hulpverlening

13. Bron: [Vrouwen uit de knel \(vng.nl\)](https://vng.nl), Vrouwen uit de knel. Gemeenten en vrouwenopvang samen aan de slag met de knelpunten (2022). VNG.

14. Movisie is het landelijke kennisinstituut en adviesbureau voor toepasbare kennis, adviezen en oplossingen bij de aanpak van sociale vraagstukken op het terrein van welzijn, participatie, sociale zorg en sociale veiligheid.

4. Stoppen en duurzaam oplossen

en interventies bij huiselijk geweld en het voorkomen van opvang. Met als doel om zoveel mogelijk de ondersteuning in de eigen omgeving te bieden. Na uitvoering van de klantreis worden er met partners oplossingen uitgewerkt.

Veiligheid voorop!

Landelijke ontwikkelagenda voor een betere samenwerking tussen het sociaal domein en justitiepartners.

Op initiatief van het Openbaar Ministerie, de Nationale Politie, 3RO, de Raad voor de Kinderbescherming en Veilig Thuis is landelijk de ontwikkelagenda Veiligheid Voorop! opgesteld. De onderwerpen uit 'Geweld hoort nergens thuis' die onder de verantwoordelijkheid van deze partners vallen, krijgen uitwerking in deze agenda. De ontwikkelagenda is een leidraad en biedt een meerjarig perspectief op alle noodzakelijke activiteiten om de samenwerking tussen justitieorganisaties en Veilig Thuis te verbeteren en daarmee bij te dragen aan betere acute zorg. De ontwikkelagenda is vorm gegeven langs zes fasen: signaal, melding, verzoek tot onderzoek of advies – onderzoek en informatie - duiding strategie, besluit, regie – uitvoering interventies, monitoring, bijstelling – afronden en evalueren. De ontwikkelagenda ziet op landelijk niveau met name verbeterpunten ten aanzien van vier afstemmingsmomenten in de vroegtijdige aanpak bij samenloop van zorg en straf:

- ✓ Samen op in acuut,
- ✓ actie-overleg bij dreigend gevaar,
- ✓ aanpak huiselijk geweld met Veilig Thuis en ZSM bij aangehouden verdachten
- ✓ en samenwerken bij strafbare kindermishandeling.¹⁵

Verbinden zorg en straf

Het regionaal netwerk Zorg en Straf Zeeland, West- en Midden Brabant pakt de onderwerpen aan de ontwikkelagenda Veiligheid Voorop actief met elkaar op. Zo voeren ze onder andere een pilot uit waarin Veilig Thuis deelneemt aan ZSM. Ook is opdracht gegeven om tot een uniforme werkwijze te komen op het terrein van stalking. Een goede borging van de activiteiten vraagt om goede afstemming met gemeenten en de andere activiteiten die in het kader van dit programma plaatsvinden. Dit om ook tot een goede afstemming c.q. afspraken te maken met betrekking tot de activiteiten vanuit het programma Veiligheid Voorop en de overige activiteiten die met name in het kader van structurele onveiligheid plaatsvinden.

15. Bron: https://vng.nl/sites/default/files/2021-02/bundel_basisdocumenten.pdf
Landelijk netwerk zorg-straf. Ontwikkelagenda Veiligheid voorop 2018-2022.

4. Stoppen en duurzaam oplossen

Preventie met gezag

De Zorg- en Veiligheidshuizen en de strafrechtsketenpartners investeren volop in een effectieve integrale aanpak van multi-problematiek. De ervaring leert dat kwetsbare personen die met de rechter in aanraking komen vaak te maken hebben met complexe, onderliggende problematiek op verschillende leefgebieden, zoals psychische problematiek, schulden, een licht verstandelijke beperking, relationele problemen, verslaving, et cetera. Een (straf)rechtelijke reactie heeft in de praktijk vaak geen of slechts een kortdurend effect, omdat onderliggende problemen niet voldoende duurzaam worden aangepakt; meestal wordt slechts één probleem aangepakt. Vaak hebben deze mensen echter meerdere problemen waarvoor zij diverse rechtszaken hebben lopen. Bovendien komt de (straf)rechtelijke reactie vaak maan- den, zo niet jaren, later en ook dat heeft invloed op de effectiviteit ervan.

Binnen de Rechtspraak groeit de ambitie om maatschappelijk effectiever te zijn door multi-problematiek integraal, tijdig en laagdrempelig aan te pakken. Vanuit gemeentelijk en zorgperspectief is er aanvullend de

behoefte recht te koppelen aan zorg. Daar waar we zien dat bij multi-problematiek vaak het vertrouwen in overheid en instanties ontbreekt en een hulpvraag niet gesteld wordt of steeds vrijblijvende hulp wordt afgewezen een koppeling te maken met straf met zorg. Zodat zorg geboden wordt en gewerkt wordt aan perspectief met als stok achter de deur de Rechtspraak. Hier gaan we concreet mee aan de slag door rechters in te zetten vanuit meerdere rechtsgebieden ten gunste van een of twee wijken in Tilburg.

De ervaring van andere wijk- en buurtrechters is dat niet alleen de zorgincasso's en woninguitzettingen aan de orde zullen komen bij de wijkrechter (civielrechtelijk van aard), maar ook uitkeringsproblematiek (bestuursrecht), huiselijk geweld (strafrecht), problemen op het gebied van echtscheidingen en omgangsproblematiek (personen- en familierecht) en leerplicht (zowel strafrecht als familierecht). Vanuit deze wijkgerichte aanpakken willen we lessen trekken voor Regio Hart van Brabant en de eenheid Zeeland West Brabant.

Handle with Care

Handle with Care¹⁶ is een initiatief om kinderen die thuis betrokken zijn bij huiselijk geweld snel te steunen om zo de korte en lange termijneffecten van huiselijk geweld tegen te gaan. Het is een samenwerking tussen politie, Veilig Thuis, gemeente en alle scholen in Regio Hart van Brabant. Handle with Care richt zich op snelle sociale steun op school voor kinderen van vier tot achttien jaar die te maken hebben met huiselijk geweld en kindermishandeling. In 2022 wordt er een evaluatie uitgevoerd naar Handle with Care. We blijven

inzetten op verbeteringen doorvoeren, zodat kinderen daadwerkelijk de steun krijgen die ze nodig hebben en het voor scholen makkelijker wordt om niet alleen sociale steun te bieden maar ook huiselijk geweld en kindermishandeling bespreekbaar te maken met de leerlingen.

16. Naast Handle with Care – “politievariant” kent de regio ook Handle with Care - Ruggesteun. Scholen die aangesloten zijn bij T-Primair krijgen van SMO Traverse te horen dat een leerling van hen in de opvang woont.

4. Stoppen en duurzaam oplossen

4.2 Structurele onveiligheid

Van structurele onveiligheid is er sprake wanneer herhalende of voortdurende onveilige gebeurtenissen en situaties plaatsvinden. Deze herhaling willen we doorbreken. Dit vraagt om sterke lokale (wijk)teams, het werken met behulp van een goede analyse en een veiligheidsplan en passende hulp die gericht is op het verminderen van de risico's en herstel. Bij dit alles is samenwerking in het netwerk van groot belang.

Sterke lokale (wijk)teams

De lokale (wijk)teams hebben een grote rol binnen de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dat vraagt om sterke lokale (wijk)teams die systemisch en integraal kijken en werken, werken volgens de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid en daarbij een veiligheidsplan en coördinator inzetten en de competenties bezitten om aan veiligheid te werken. Het kwaliteitskader 'Werken aan veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten' en bijbehorende zelfscan zijn ontwikkeld om te bepalen of lokale (wijk)teams voldoende zijn ingericht om te komen tot een effectieve signalering en aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en te bepalen waar dit versterking behoeft. Het kwaliteitskader is met onbepaalde tijd verlengd.¹⁷ We zullen de kwaliteitsstandaarden dan ook als uitgangspunt behouden. Gemeenten en lokale teams evalueren minimaal om de drie jaar aan de hand van de zelfscan en stellen een verbeterplan op. Regionaal wisselen we ervaringen uit.

Daarnaast werken we de aanbevelingen vanuit de rapportage 'Kwaliteit van het lokale veld voorop!'¹⁸ verder uit. Uitgangspunten zijn om te bouwen aan een eenduidige werkwijze, gemeenschappelijke taal, helderheid in rollen en verantwoordelijkheden en oprechte commitment en gezamenlijke verantwoordelijkheid. In samenwerking met het Regionaal Expertisecentrum

Huiselijk Geweld en Kindermishandeling is een opleidingsplan opgesteld om professionals uit de lokale (wijk)teams hieraan te laten werken volgens de kwaliteitsstandaarden van het kwaliteitskader. De trainingen meldcode, bespreekbaar maken van huiselijk geweld en praten met kinderen worden breed binnen de lokale (wijk)teams gevolgd. Alle nieuwe lokale (wijk)team professionals volgen binnen een jaar deze trainingen. Lokale (wijk)team professionals die werken met complexe (veiligheids)casuïstiek volgen ook de training het opstellen van een veiligheidsplan en de training systemisch werken in het sociaal domein. Ook krijgen de medewerkers standaard de mogelijkheid om intervisie en uitwisselingsmogelijkheden met een expert te hebben.

Een goede analyse, werken met een veiligheidsplan en passende hulp inzetten

De lokale (wijk)teams maken een analyse- en herstelplan en een veiligheidsplan. Daarin worden oorzaken van onveiligheid en het systeem in beeld gebracht en wordt beschreven wat er nodig is voor directe veiligheid en om een duurzaam veilige situatie te krijgen. We onderzoeken bij welke casuïstiek de verklarende analyse helpend is om in te zetten. We willen de samenwerking tussen de lokale teams en zorg- en veiligheidspartners (Politie, Openbaar Ministerie, Reclassering, Raad voor de Kinderbescherming, Gecertificeerde Instellingen en Veilig Thuis) versterken om deze analyse te maken en de juiste hulp in te zetten (zie kader toekomstscenario). We hebben daarbij aandacht voor de verbinding met volwassen GGz en Wmo.

17. Bron: [20210125-visie-gefaseerd-samenwerken-aan-veiligheid-def.pdf \(vng.nl\)](#), Visie gefaseerd samen werken aan veiligheid (2021). Civil Care, het landelijk netwerk Zorg Strafen programma Geweld hoort nergens thuis.

18. Het project 'Kwaliteit van het lokale veld voorop' is in 2021 met subsidie van het landelijk programma Geweld hoort nergens thuis uitgevoerd. Alle lokale (wijk)teamprofessionals hebben diverse trainingen aangeboden gekregen om zo meer deskundigheid te krijgen en met elkaar een gezamenlijke taal in de regio te spreken.

4. Stoppen en duurzaam oplossen

We werken eraan om het veiligheidsplan mee te laten reizen met het gezin. En om professionals dit veiligheidsplan kort, bondig, feitelijk en in begrijpelijke taal op te laten stellen. De lokale (wijk)teams werken al volgens een zelfde format voor het veiligheidsplan in de regio. We stimuleren aanbieders om ook zoveel mogelijk met dit format te gaan werken. En we stimuleren om het netwerk om het gezin of huishouden te betrekken.

In navolging van de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid richten we ons zowel op het stoppen van geweld, de risico's op geweld en bevordering van herstel. We gebruiken de Verwey Jonker/Augeo gezinsprofielen om te bekijken of onze huidige interventies hier voldoende op aansluiten en waar verbeteringen nodig zijn. Daarbij hebben we specifieke aandacht voor het gezinsprofiel intieme terreur en de aanpak stalking en gezin in de stress.

Van een aantal interventies is al duidelijk dat we willen werken aan de versterking hiervan:

- ✓ De trauma-aanpak. Door middel van het opleiden van GGz-behandelen via Drakentemmers¹⁹ werken we aan de inzet van deskundige professionals. Daarnaast worden via Drakentemmers en het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling webinars aangeboden rondom traumasensitief werken.
- ✓ Het betrekken van plegers bij de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling (zie 5.3 specifieke groepen).
- ✓ De inzet van lotgenotengroepen, als laagdrempelige ingang voor slachtoffers en plegers om te werken aan herstel.

Gezinsprofiel intieme terreur, inclusief stalking

Intieme terreur is een ernstige vorm van partnergeweld en kenmerkt zich door een patroon van controle en dwang. Dit kan zich uiten in het isoleren, vernederen, intimideren van partner tot ernstig fysiek geweld en seksueel geweld en zelfs femicide. Stalking is een van de vormen van intieme terreur. Na de dood van Humeyra uit Rotterdam heeft de inspectie een aantal aanbevelingen gegeven, nl:

- Betere herkenning van stalking en andere vormen van intieme terreur
- Risico-inschatting en veiligheid slachtoffer
- Zaakverantwoordelijkheid en regie
- Communicatie en samenwerking

De komende periode willen we met behulp van de landelijke pilot intieme terreur in samenwerking met de partners van het regionaal netwerk zorg en straf inzetten op deze aanbevelingen.

¹⁹ Drakentemmers is het expertisepplatform voor traumabehandeling na huiselijk geweld en kindermishandeling [Home - Drakentemmers](#)

4. Stoppen en duurzaam oplossen

Samenwerken vanuit verschillende expertises

In de leidende principes hebben we opgenomen dat de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling een gezamenlijke verantwoordelijkheid is. Ook weten we dat een integrale aanpak waarin multidisciplinair en systemisch wordt gewerkt van belang is bij de zware en complexe problematiek die vaak bij deze gezinnen en huishoudens speelt.²⁰ Tegelijkertijd merken we dat het in de praktijk nog lastig is om hier handen en voeten aan te geven. We merken dat professionals worstelen met de verantwoordelijkheid die zij hebben waar het gaat om deze ernstige problematiek en het helpt om dit te kunnen delen met andere professionals en hier samen in op te trekken. Dit zit veelal in het uitgangspunt van de verantwoordelijkheid samen dragen en dat in houding en gedrag uitdragen. We willen toetsen en uitwerken wat werkt voor professionals om dit wel te kunnen doen. We zetten het toekomstscenario hiervoor in en hebben in de opdrachtverlening aan organisaties aandacht hoe we dit kunnen stimuleren. Daarnaast willen we de samenwerking tussen zorg en straf versterken.

De MDA++ aanpak²¹ voor gezinnen en huishoudens waar ernstige, terugkerende problematiek van huiselijk geweld en kindermishandeling speelt heeft een plek gekregen in de aanpak complexe casuïstiek. Binnen het team wat met deze casuïstiek aan de slag gaat hebben we aandacht voor het borgen van het onderwerp huiselijk geweld en kindermishandeling hierin. En willen we ophalen wat er bij deze doelgroep nodig is.

20. Bron: [Kwestie van lange adem - Verwey-Jonker Instituut](#) Steketee, M., Tierolf, B., Lünemann, K., & Lünemann, M. (2020). Kwestie van lange adem: Kan huiselijk geweld en kindermishandeling echt stoppen? Verwey Jonker Instituut

21. Bron: [Factsheet Wat is MDA++ en wat heb je er als gemeente aan?](#) | VNG, Factsheet Wat is MDA++ en wat heb je er als gemeente aan? (2017). Movisie en Nederlands Jeugdinstituut.

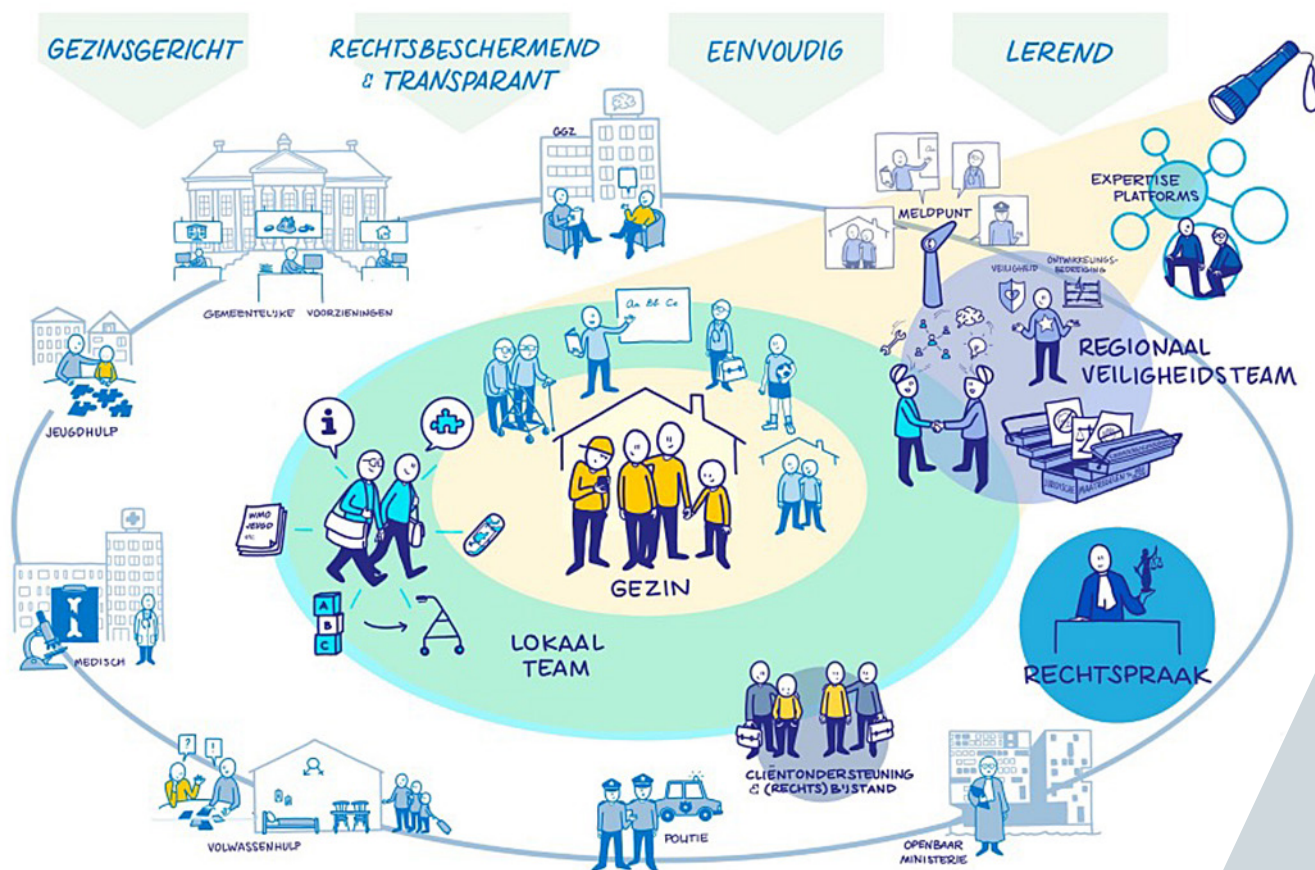
22. Bron: [Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming | Rapport | Rijksoverheid.nl](#). Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (2021).

Toekomstscenario

Het huidige stelsel voor de kind- en gezinsbescherming is complex en knelt. Organisaties werken langs elkaar heen, het duurt lang of lukt niet om de juiste hulp voor kinderen en gezinnen te vinden, er zijn wachtlijsten en gezinnen hebben te maken met verschillende gezichten. Met het toekomstscenario wordt aan een nieuwe opzet gewerkt van de kind- en gezinsbescherming. Het scenario is opgesteld in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de ministeries van JenV en VWS.²²

Regio Hart van Brabant gaat aan de slag als proeftuin voor het toekomstscenario. De regio wil hiermee bereiken dat ieder gezin vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de netwerkpartners in het sociaal domein de best passende ondersteuning en zorg geboden krijgt, zodat jeugdigen zich kunnen ontwikkelen en veilig kunnen opgroeien. De situatie van het gezin wordt hierbij als uitgangspunt genomen. Het is bedoeld voor gezinnen met complexe hulpvragen en waarbij er sprake is van onveiligheid, bedreigingen in de ontwikkeling van jeugdigen en/of complexe echtscheidingsproblemen. In de proeftuin wordt geëxperimenteerd en geleerd van netwerksamenwerking en het komen tot gezamenlijke oplossingen. Hierbij wordt ingezet op verdere versterking van de lokale (wijk)teams en inzet van experts vanuit zorg en veiligheid. In de proeftuin wordt onderzocht en geleerd over hoe - welke vorm van samenwerking en expertises - een bijdrage kan worden geleverd aan het verbeteren van de zorg. Onderdelen hiervoor zijn een multi-expertteam zorg en veiligheid, verklarende analyse, netwerkdossier en rechtsbescherming.

4. Stoppen en duurzaam oplossen

5.1 Ouderen

In 2022 hebben we de aanpak ouderenmishandeling gekozen als focuspunt. We weten dat 1 op de 20 thuiswonende ouderen (65+) te maken krijgt met ouderenmishandeling, maar dat we deze groep niet goed in beeld hebben. We willen daarom dit onderwerp ook de komende jaren meer aandacht geven. We bereiken steeds meer partners die bij ouderen betrokken zijn en zetten er ook op in om ouderen zelf bewust te maken van wat zij kunnen doen wanneer zij hiermee te maken hebben. We willen het netwerk op gebied van ouderenmishandeling verder versterken en professionals en vrijwilligers ondersteunen in wat zij zelf kunnen doen en hoe zij de weg vinden naar partners als Veilig Thuis of de financiële alliantie. Ook zetten we in op risicofactoren als eenzaamheid en overbelasting in mantelzorg en maken we verbinding met het ouderenbeleid om vanuit deze factoren preventieve oplossingen te zoeken. Met ondersteuning vanuit Regioplan/ Movisie maken we een borgingsplan voor de aanpak ouderenmishandeling.

5.2 Aanpak seksuele grensoverschrijding en seksueel geweld

Ook voor de aanpak seksuele grensoverschrijding en seksueel geweld geldt dat we de focus hierop de komende jaren door willen zetten. Dit gaat bijvoorbeeld om de aanpak van seksuele (straat)intimidatie, seksueel misbruik tegen kinderen en seksueel geweld zowel binnen als buiten de huiselijke kring. We richten ons op preventie en signalering, zorg en ondersteuning en beschermende maatregelen en vervolging. We werken het aanbod binnen deze categorieën uit en werken eraan om dit aanbod beschikbaar en vindbaar te maken voor slachtoffers en professionals. Het Centrum Seksueel Geweld ontwikkeld door om met de samenwerkende partijen binnen het Centrum tot een sterke, stabiele organisatie te komen die goed gevonden wordt in de regio.

Wat betreft preventie zetten we het 8-punten plan van Rutgers voor effectieve en duurzame preventie van seksueel geweld²³ in om onze aanpak te verbeteren. Zo richten we ons onder meer op het voorkomen van plegerschap en op aandacht voor de gezonde seksuele ontwikkeling. Ook willen we via communicatiecampagnes inwoners, professionals en vrijwilligers aanspreken, inspireren en bewust maken van wat zij kunnen doen om seksuele grensoverschrijding te voorkomen. Verder willen we de deskundigheid op dit onderwerp versterken bij professionals en zorgen we dat zij toegang hebben tot kennis en informatie over dit onderwerp via de website van het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.

23. Bron: [Effectieve en duurzame preventie seksueel geweld in de gemeente: het kan! – Rutgers](#), Effectieve en duurzame preventie seksueel geweld in de gemeente: het kan! Rutgers.

5. Specifieke groepen

5.3 Plegers

We willen plegers beter betrekken bij de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. We werken hieraan door de systemische trainingen aan de lokale (wijk)teams waarin een integrale analyse wordt gemaakt van het gehele systeem en op basis daarvan een plan wordt gemaakt. Ook zoeken we naar alternatieven voor het onderbrengen van slachtoffers (en kinderen) in de veilig opvang en om in plaats daarvan zo nodig de interventie te richten op de pleger. Aan de hand van de bouwstenen voor de plegeraanpak in het vrijwillig kader²⁴ willen we interventies versterken of ontwikkelen om de problematiek van de pleger aan te pakken. Ook kijken we waar het strafrecht en de inzet van reclassering bijdraagt aan het duurzaam stoppen van geweld.

“ Mijn moeder was een pleger, maar zij heeft zelf vroeger nog veel ergere dingen meegemaakt. Zij was ook slachtoffer. Maar als kind kun je geen keuzes maken, als volwassene wel. ”
(ervaringsdeskundige)

24. Bron: [Bouwstenen plegeraanbod in vrijwillig kader | VNG](#), Focus op 'de pleger'- deel van het geheel. Bouwstenen plegeraanbod in vrijwillig kader huiselijk geweld en kindermishandeling voor (centrum)gemeenten en GHNT-regio's (2021).

6.1 Risico's

We weten dat er factoren zijn die de effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling bemoeilijken. We hebben te maken met wachttijden, arbeidsmarktproblematiek en kunnen niet altijd passend zorgaanbod vinden. Het oplossen van deze punten liggen niet binnen het bereik van dit programma. Tegelijkertijd is het wel belangrijk om ons hier bewust van te zijn, de risico's te adresseren en met de interventies ook bij te dragen aan de oplossing hiervan.

6.2 Randvoorwaarden

We willen ons als voorwaarde stellen dat we de praktijk bij ontwikkeling betrekken. We willen ervaringsdeskundigen en professionals betrekken bij de ontwikkeling van interventies en toetsen of wat we doen ook werkt.

En we willen van elkaar en met elkaar leren.

Daarnaast is het delen van gegevens in sommige gevallen noodzakelijk om te werken aan veiligheid en draagt het bij aan een betere en effectievere samenwerking. We onderzoeken hoe we op een verantwoorde manier dit beter kunnen faciliteren, zodat partners niet belemmerd worden om te werken aan oplossingen met elkaar.

6.3 Indicatoren

De impact die we willen bereiken is dat elke inwoner in Regio Hart van Brabant veilig is en zich veilig voelt zodat hij/zij zich maximaal mogelijk kan ontwikkelen, ontplooiën en kan meedoen in de samenleving.

De outcome-criteria die we willen behalen zijn:

- ✓ Regio Hart van Brabant heeft sterke, stabiele gezinnen en huishoudens.
- ✓ Er is een sterke sociale structuur rondom kinderen en volwassenen.
- ✓ De kwetsbaarheid van inwoners en hun gezinnen wordt vroegtijdig gesignaleerd en er wordt passende ondersteuning geboden zodat geweld wordt voorkomen.
- ✓ Zorg en straf is duurzaam effectief; weet geweld adequaat en blijvend te stoppen. Hulpverlening is actief gericht op herstel.
- ✓ Inwoners van Regio Hart van Brabant zijn veerkrachtig, ook na situaties van geweld.

Via de volgende indicatoren meten we het effect van onze activiteiten:

- ✓ Het percentage adviesvragen stijgt en het percentage meldingen daalt; er wordt in een eerder stadium om advies gevraagd.
- ✓ Het aantal hermeldingen per casus daalt; er wordt effectieve hulp ingezet.
- ✓ Het aantal unieke kinderen betrokken bij meldingen daalt.
- ✓ Het percentage meldingen vanuit andere sectoren dan de politie stijgt ten opzichte van het percentage politiemeldingen.
- ✓ Het percentage adviesvragen en meldingen ouderenmishandeling stijgt en opzichte van het percentage meldingen met andere vormen van geweld.
- ✓ Elk gezin waar (complexe) problematiek van huiselijk geweld en kindermishandeling speelt heeft een veiligheidsplan.

